

Raadsvoorstel en -besluit

2021-0030574

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor op grond van Wet milieubeheer, hoofdstuk 10 te besluiten:

1. In te stemmen met het richtinggevende plan van aanpak grondstoffenbeleid
2. Daarmee te kiezen voor invoering van Recycle-Tarief o.b.v. "volume-frequentie" als richtinggevend scenario voor het op te stellen grondstoffenbeleid
3. Akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van € 185.668,- ten behoeve van de realisatie van 32 ondergrondse containers
4. Deze kosten ten laste te brengen van het jaar 2022 en te dekken door een onttrekking aan de Reserve Reiniging.
5. De begroting dienovereenkomstig te wijzigen.

De secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 20 april 2021

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting

Inleiding

De landelijke overheid heeft de ambitie om door te groeien naar een volledig circulaire economie in 2050. In dat kader heeft het Rijk enkele jaren geleden ook doelstellingen voor huishoudelijk afval geformuleerd, namelijk maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding in 2020. In het beleidsplan "inzameling en verwerking van huishoudelijk afval", door uw raad vastgesteld in februari 2016, hebben we deze landelijke doelstellingen overgenomen en hebben we ons ook tot doel gesteld de maatschappelijke kosten beheersbaar te houden.

Inmiddels is het einde van de uitvoering van dit beleidsplan in zicht. In 2021 ronden we de uitvoering af. De tijd is aangebroken om vooruit te kijken en vervolg te gaan geven aan dit beleidsplan. In 2020 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de effectiviteit, efficiëntie en governance van ons afvalbeleid. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek geven aanleiding om door te pakken met de doorontwikkeling van ons afvalbeleid. Het rapport biedt daarvoor ook waardevolle input.

Hoewel de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar tussen 2015 en 2019 met ca. 40 kilogram is afgenomen, zijn de kosten voor afvalbeheer de afgelopen jaren gestegen. Het huidige beeld is dan ook dat onze voorzieningen bijna op orde zijn, de milieuresultaten achter blijven en de kosten mede daardoor hoog zijn. Een trendbreuk is nodig om de hoeveelheid restafval fors terug te dringen en daarmee tot structurele kostenbeheersing te kunnen komen. Via een nieuw grondstoffenbeleidsplan voor de periode van 2021 en verder willen we deze trendbreuk vorm gaan geven.

De gemeenteraad heeft het college middels een motie (d.d. 10 november 2020) de opdracht gegeven om voor de kadernota een plan gereed te hebben hoe Zwijndrecht binnen twee jaar een forse reductie van het aantal kg restafval per inwoner wil realiseren en de afvalstoffenheffing in 2022 met minimaal 10% omlaag te brengen.

Tijdens de oriëntatieavonden van 24 november 2020 en 14 januari 2021 hebben wij u gesproken over de toekomst van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval & grondstoffen. We hebben u toen samen met HVC geïnformeerd over Recycle-Tarief als een voor Zwijndrecht kansrijk scenario.

In het nu voorliggende richtinggevende plan van aanpak, welke we in de raadsinformatiebrief d.d. 15 december 2020 (2020-0166261) hebben aangekondigd, hebben we de vragen die u heeft gesteld en opmerkingen die u heeft gemaakt tijdens de oriëntatieavonden als input gebruikt. Het plan van aanpak geeft u daarom meer inzicht in de verschillende in Nederland toegepaste inzamelsystemen en varianten van Recycle-Tarief en koppelt deze aan de Zwijndrechtse praktijk. Op deze wijze laat het plan van aanpak zien dat het scenario Recycle-Tarief o.b.v. "volume-frequentie" voor Zwijndrecht het meest kansrijk is om de benodigde trendbreuk te realiseren.

Dit plan van aanpak beschrijft niet alleen de uitgangspunten en aanpak voor het opstellen van een nieuw grondstoffenbeleidsplan, maar geeft daar ook richting aan. Door nu al te kiezen voor het invoeren van een prijsprikkel (Recycle-Tarief) als richtinggevend scenario voor het grondstoffenbeleidsplan, kunnen we daar meer focus in aanbrengen. Bovendien kunnen we het nieuwe beleid ook eerder gaan uitvoeren. We kunnen daardoor sneller resultaten behalen, zowel wat betreft de hoeveelheid restafval als wat betreft de maatschappelijke kosten.

Het plan van aanpak geeft daarmee uitvoering aan uw motie. We geven onze inwoners de sleutel in handen om zelf tot een kostenreductie te komen. Wie goed afval scheidt, wordt daarvoor beloond met een lagere rekening. Wie niet zo goed afval scheidt, betaalt meer.

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

Eerdere besluitvorming

<i>Februari 2016</i>	Beleid "inzameling en verwerking huishoudelijk afval" vastgesteld. (2015-13401)
<i>Juli 2019</i>	Raadsinformatiebrief betreffende evaluatie afvalbeleid (2019-15625)
<i>November 2020</i>	Motie "Afvalstoffenheffing 2021" (M4-2020-11-10)
<i>December 2020</i>	Raadsinformatiebrief n.a.v. oriëntatieavond toekomst afval/grondstoffen (2020-0166261)

Beoogd effect

Op basis van het richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid kunnen we een grondstoffenbeleidsplan maken, waarin invoering van Recycle-Tarief de hoofdlijn van beleid is. Daarmee kunnen we de gestelde milieudoelstellingen halen en de maatschappelijke kosten de komende jaren beheersen. Bovendien kunnen we toewerken naar een start uitvoering in 2022, waardoor we zo snel mogelijk resultaten kunnen gaan boeken. Op deze manier geven we ook uitvoering aan de Motie "Afvalstoffenheffing 2021".

Argumenten

1.1. Het plan van aanpak biedt de kaders om een nieuw grondstoffenbeleidsplan op te stellen.

2.1. De keuze voor Recycle-Tarief stelt ons in staat de benodigde trendbreuk te realiseren.

Een trendbreuk is nodig om de hoeveelheid restafval fors terug te dringen en daarmee tot structurele kostenbeheersing te komen. Recycle-Tarief is een nieuwe gedragsprikkel, die in combinatie met de reeds gerealiseerde serviceprikkel impact gaat maken op het scheidingsgedrag van onze inwoners.

2.2. De keuze voor Recycle-Tarief stelt ons in staat om het gestelde doel van maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar te halen.

Recycle-Tarief in combinatie met de reeds gerealiseerde serviceprikkel is voor Zwijndrecht het enige scenario, waarmee de gestelde doelen kunnen worden behaald.

2.3. De keuze voor Recycle-Tarief stelt ons in staat de maatschappelijke kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval & grondstoffen te beheersen.

Verwerken van restafval wordt alsmaar duurder, mede onder invloed van marktwerking en de afvalbelasting van het rijk op verbranden/storten van restafval. Om tot structurele kostenbeheersing te komen is het daarom noodzakelijk de hoeveelheid restafval sterk terug te dringen. Het invoeren van Recycle-Tarief gaat ons daarbij helpen.

2.4. Recycle-Tarief o.b.v. "volume-frequentie" past het beste bij de Zwijndrechtse praktijk.

Een systeem van "volume-frequentie" past het beste bij onze huidige inzamelstructuur, waarin restafval via ondergrondse containers wordt ingezameld. Aangezien alle ondergrondse containers al zijn voorzien van toegangscontrole en paslezer, is Recycle-Tarief op basis van "volume-frequentie" relatief snel en tegen relatief lage kosten in te voeren. Andere varianten van Recycle-Tarief zijn niet ("dure zak" en "volume") of nog niet geschikt ("gewicht-frequentie") voor Zwijndrecht. De variant "gewicht-frequentie" is mogelijk in de toekomst wel geschikt voor Zwijndrecht, op het moment dat er een goed werkend en robuust weegsysteem voor ondergrondse containers beschikbaar is. Dan kan alsnog overwogen worden om op deze variant over te stappen. Dat vraagt dan wel om een grote investering, terwijl de milieuresultaten vergelijkbaar zijn met "volume-frequentie".

2.5. Onze inwoners kunnen zichzelf belonen door goed afval te scheiden.

Met Recycle-Tarief geven we onze inwoners zelf de sleutel in handen om te komen tot kostenreductie. Wie goed afval scheidt wordt beloond met een lagere rekening. Wie niet zo goed afval scheidt betaalt meer.

3.1. Realisatie van de resterende 32 ondergrondse containers is nodig om Recycle-Tarief te kunnen invoeren.

Met de realisatie van de resterende ondergrondse containers zijn onze inzamelvoorzieningen helemaal op orde om Recycle-Tarief te kunnen invoeren.

Het draagt daarmee bij aan het tot stand brengen van de benodigde trendbreuk.

4.1. De Reserve Reiniging biedt voldoende ruimte.

De Reserve Reiniging is voldoende gevuld om dit bedrag te onttrekken. Ook na onttrekking is de Reserve Reiniging nog goed gevuld, zoals in de financiële paragraaf zichtbaar is.

Kanttelingen

Mogelijke ongewenste neveneffecten

Invoeren van Recycle-Tarief is noodzakelijk om de gewenste trendbreuk te realiseren. Een dergelijke verandering in het inzamelsysteem kan echter ook leiden tot (ongewenste) neveneffecten, zoals ontwijkgedrag. In het op te stellen grondstoffenbeleidsplan geven we aan welke mogelijke neveneffecten zich kunnen voordoen en hoe we deze gaan voorkomen of beperken.

Doelgroepen

De keuze voor Recycle-Tarief kan sommige doelgroepen voor een probleem stellen. Voorbeelden daarvan zijn ouderen, die het liefst regelmatig een klein zakje restafval wegbrengen, of gezinnen, die veel luiers als afval hebben. Veel mogelijke problemen zijn aan de voorkant door het bieden van maatwerk goed te ondervangen. In het grondstoffenbeleidsplan besteden we aandacht aan de verschillende doelgroepen waarvoor (mogelijk) maatwerk nodig is. Daar waar maatwerk nodig of gewenst is brengen we de mogelijkheden in beeld.

Marktwerking en Afvalstoffenbelasting

Door invoering van Recycle-Tarief is de verwachting dat we in korte tijd een forse afname van de hoeveelheid restafval gaan realiseren. Dat heeft een positief effect op de kosten. De inzamel- en verwerkingskosten en afvalstoffenbelasting voor restafval nemen af, terwijl de opbrengsten voor grondstoffen zullen stijgen.

Echter, we moeten ons ook blijven realiseren dat we als gemeente geen invloed hebben op een deel van de kosten, zoals verwerkingstarieven en opbrengsten van grondstoffen (marktwerking) en de afvalstoffenbelasting van het rijk. De verwachting is dan ook dat de kosten in eerste instantie zullen afnemen, om vervolgens jaarlijks weer geleidelijk te stijgen.

Onze inwoners moeten het doen

Het behalen van de (milieu)doelstellingen is in belangrijke mate afhankelijk van het scheidingsgedrag van onze burgers.

Onze burgers zijn degenen die hun huishoudelijk afval in de praktijk, aan de bron, moeten scheiden. De bereidheid van onze burgers om dit goed te doen is bepalend voor het uiteindelijke resultaat. We zijn ons ervan bewust dat dat vraagt om een gedragsverandering van de inwoners van Zwijndrecht wat betreft afvalscheiding. Het Recycle-Tarief is een nieuwe gedragsprikkel die onze inwoners uitdaagt om hun afval beter te gaan scheiden. Goede "afvalscheiders" belonen zichzelf met een lagere rekening, terwijl minder goede scheiders meer zullen betalen.

Extern draagvlak

Onze inzamelaar HVC voert jaarlijks een onderzoek uit onder de bewoners van de "HVC-gemeenten". Gemiddeld 67% van de ondervraagden (5.023 inwoners) heeft bij het laatste onderzoek aangegeven een positief of neutraal te zijn ten aanzien van de invoering van een prijsprikkel. Dit percentage was bij de inwoners van Zwijndrecht (239) 69%.

Hoewel de verwachting is dat de meeste inwoners het als positief zullen ervaren dat ze zelf invloed kunnen uitoefenen op de hoogte van de afvalstoffenheffing, zullen er ook inwoners zijn die, om uiteenlopende redenen, minder blij zijn met de invoering van Recycle-Tarief. Communicatie, voorlichting, participatie en educatie zijn daarom van groot belang om het draagvlak ook onder deze groep inwoners te vergroten. In het op te stellen grondstoffenbeleidsplan besteden we daar dan ook uitgebreid aandacht aan.

Duurzaamheid

Het voorstel draagt bij aan de ambitie "circulaire economie".

Invoering van Recycle-Tarief leidt tot betere afvalscheiding, waardoor meer waardevolle en herbruikbare grondstoffen gescheiden worden aangeboden. Er wordt zo duurzamer omgegaan met grondstoffen. Grondstoffen verdwijnen niet in de verbranding en blijven zo langer behouden. De hoeveelheid restafval neemt juist af. Er hoeft minder huishoudelijk restafval verbrand te worden, waardoor de CO₂ uitstoot als gevolg van ons huishoudelijk afval afneemt.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

Na positieve besluitvorming ten aanzien van dit richtinggevend plan van aanpak, gaan we aan de slag met de volgende opgaven:

Opstellen grondstoffenbeleidsplan en voorbereiden besluitvorming

We starten met het opstellen van het grondstoffenbeleidsplan (zie ook Hoofdstuk 3 van het plan van aanpak), waarin invoering van Recycle-Tarief de hoofdlijn van beleid is.

Op 1 juni 2021 wordt het concept-grondstoffenbeleidsplan tijdens een oriëntatieavond met de gemeenteraad besproken. Besluitvorming ten aanzien van het definitieve grondstoffenbeleidsplan door de gemeenteraad is gepland op 14 (carrousel) en 28 september 2021 (gemeenteraadsvergadering).

Voorbereiden invoering Recycle-Tarief

Het invoeren van Recycle-Tarief vraagt om een zorgvuldige voorbereiding.

Allereerst moet onze organisatie er klaar voor zijn. Hetzelfde geldt voor de externe partijen die een rol spelen in inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, zoals bijvoorbeeld Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) en Toezicht en Handhaving. Daarnaast zijn communicatie en participatie van groot belang voor een succesvolle invoering van Recycle-Tarief.

Om deze voorbereiding zo efficiënt en effectief mogelijk te maken, formeren we een integraal projectteam dat bestaat uit een vertegenwoordiging van alle relevante beleidsvelden uit onze organisatie. Daarin worden vanzelfsprekend ook de externe partijen die van belang zijn in het proces betrokken. Het integraal projectteam heeft als doel ervoor te zorgen dat we Recycle-Tarief in 2022 op een goede en zorgvuldige manier kunnen invoeren.

Realiseren resterende ondergrondse containers (32 stuks)

Om te kunnen starten met Recycle-Tarief is het nodig om ook de resterende delen van Zwijndrecht te voorzien van ondergrondse containers voor restafval. Het betreft nog 32 ondergrondse containers op basis van een maximale loopafstand van 300 meter. Wanneer de gemeenteraad instemt met dit Plan van Aanpak, gaan we dit uitvoeren.

Realiseren GFTE cocons bij hoogbouw (160 stuks)

Inwoners van hoogbouw kunnen op dit moment nog geen GFTE gescheiden aanbieden. Binnenkort gaan we 160 zogenaamde GFTE cocons plaatsen bij de hoogbouwcomplexen. Bewoners van hoogbouw kunnen vanaf dat moment dezelfde grondstoffen gescheiden aanbieden als bewoners van grondgebonden woningen. Deze opgave is reeds in gang gezet. De gemeenteraad wordt/is daarover via een raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

Planning

De planning (*) om te komen tot een nieuw grondstoffenbeleidsplan en de uitvoering daarvan, ziet er als volgt uit:

2021		
Behandeling PvA Grondstoffenbeleid	30 maart 2021 Carrousel	Gemeenteraad
Instemmen PvA Grondstoffenbeleid	20 april 2021 Gemeenteraad	Gemeenteraad
Opstellen concept Grondstoffenbeleidsplan	maart 2021 – mei 2021	Ambtelijk i.o.m. HVC
Oriëntatie Grondstoffenbeleid	1 juni 2021 Oriëntatieavond	Gemeenteraad
Opstellen definitief Grondstoffenbeleidsplan	Juni 2021 – juli 2021	Ambtelijk i.o.m. HVC
Behandeling Kadernota 2022	5 juli en 13 juli 2021	Gemeenteraad
Behandeling Grondstoffenbeleidsplan	14 september 2021 Carrousel	Gemeenteraad
Vaststelling Grondstoffenbeleidsplan	28 september 2021 Gemeenteraad	Gemeenteraad
Vaststelling Verordening Afvalstoffenbelasting	november 2021	Gemeenteraad
Vorbereiden Recycle-Tarief	mei 2021 – december 2021	Ambtelijk – integraal projectteam
Vorbereiden en uitvoeren GFTE inzameling bij hoogbouw	april 2021 – september 2021	HVC i.o.m. gemeente
Vorbereiden en uitvoeren resterende ondergrondse containers	april 2021 – december 2021	HVC i.o.m. gemeente
2022		
Uitvoeren resterende ondergrondse containers	januari 2022 – juli 2022 (o.a. afhankelijk van inspraak e.d.)	HVC i.o.m. gemeente
Start uitvoering Grondstoffenbeleidsplan	o.b.v. planning / stappenplan Grondstoffenbeleidsplan	HVC i.o.m. gemeente
2023 - 2025		
Uitvoering Grondstoffenbeleidsplan	o.b.v. planning / stappenplan Grondstoffenbeleidsplan	HVC i.o.m. gemeente

(*)

De in deze planning genoemde data komen voort uit de agenda van de gemeenteraad, in afstemming met de griffie. De druk op de raadsagenda is zeer hoog. Deze planning is daarom onder voorbehoud. Het is wel belangrijk om voor de kadernota een uitspraak te hebben over de invoering van Recycle-Tarief.

Communicatie/publicatie/participatie

Goede en uitgebreide communicatie en voorlichting is van groot belang voor het slagen van het nieuwe grondstoffenbeleid. Een communicatie-/voorlichtingsplan zal deel uitmaken van het op te stellen grondstoffenbeleidsplan. Het beleidsplan geeft inzicht in hoe we communicatie en voorlichting inzetten, welke kanalen we daarvoor gebruiken en voor welke doelgroepen. Ook besteden we aandacht aan participatie en educatie. Daarbij maken we o.a. verbinding met onze buurtaanpak. De thema's afvalscheiding en grondstoffen zullen ook deel gaan uitmaken van ons nieuwe beleidsplan Natuur- en Duurzaamheidseducatie dat in ontwikkeling is. Het grondstoffenbeleidsplan fungeert daarvoor als kader.

Voor de realisatie van de resterende 32 ondergrondse containers doorlopen we een uitgebreide voorbereidingsprocedure, waarin belanghebbenden worden geïnformeerd en zienswijzen kunnen indienen. Daarnaast verzorgt HVC (i.o.m. de gemeente) de projectgerelateerde communicatie.

De plaatsing van de GFTE cocons bij hoogbouwcomplexen wordt ook begeleid door de nodige communicatie. Naast de gangbare persberichten en aandacht op social media, ontvangen alle hoogbouwbewoners een flyer waarin in tekst en beeld informatie wordt gegeven over (het scheiden van) de grondstof GFTE. Daarbij ontvangt men ook een persoonlijke kortingscode, waarmee een speciaal bakje voor het scheiden van GFTE kan worden besteld in de webshop van HVC. Ook worden er afvalcoaches ingezet, die "langs de deur" gaan om de bewoners van hoogbouw verder te helpen met het scheiden van hun afval.

Personeel/organisatie/SCD

Onze ambtelijke capaciteit op het dossier huishoudelijk afval is niet toereikend om zowel voor de invulling als voor de afstemming en coördinatie van de verschillende opgaven zorg te dragen. Daarom huren we tijdelijk een programma manager in, die zich vooral gaat bezig houden met de aansturing van het integrale projectteam en de coördinatie, voortgang en afstemming van de verschillende opgaven.

Financiën

Programmamanager

Voor (de uitvoering van) het Grondstoffenbeleidsplan is een programmamanager nodig voor de periode van mei-december 2021. De hiermee geraamde inhuurkosten zijn geraamd op € 80.000,-. Deze kosten passen binnen de huidige begroting. Bij de eerste of tweede bestuursrapportage wordt u hierover nader geïnformeerd.

GFTE Cocons Hoogbouw

Bij hoogbouwcomplexen realiseren we binnenkort 160 zogenaamde GFTE cocons, zodat inwoners van hoogbouw ook hun GFTE gescheiden van het restafval kunnen aanbieden.

Dit leidt in 2021 tot éénmalige kosten voor de kosten die HVC maakt met betrekking tot o.a. projectbegeleiding, plaatsing en communicatie. Deze éénmalige kosten bedragen € 126.656,-. Dit bedrag past binnen de huidige begroting.

De structurele kosten van de GFTE cocons (o.a. kapitaallasten, inzamelkosten, onderhoudskosten) bedragen vanaf 2022 jaarlijks € 110.383,-. Deze structurele kosten passen binnen de huidige meerjarenbegroting.

Resterende 32 ondergrondse containers

Voor het realiseren van de resterende 32 ondergrondse containers is in 2022 éénmalig € 305.866,- nodig t.b.v. de kosten die HVC maakt met betrekking tot voorbereiding, plaatsing, ingebruikname, communicatie en projectbegeleiding. Dit leidt in 2022 tot een tekort op de huidige begroting van € 185.668. Via dit voorstel vragen we dit bedrag te dekken door het onttrekken van € 185.668,- aan de

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

Reserve Reiniging. De Reserve Reiniging biedt daarvoor voldoende ruimte. Op 31 december 2021 bedraagt de Reserve Reiniging naar verwachting € 337.548,-. Na onttrekking van € 185.668,- bevat de Reserve Reiniging nog € 151.880,-.

De (structurele) kapitaallasten van de ondergrondse containers zullen via de DVO-HVC vanaf 2023 bij de gemeente in rekening worden gebracht. De structurele kosten bedragen jaarlijks € 49.271,-. Deze passen binnen de huidige meerjarenbegroting.

Kosten invoering Recycle-Tarief

De kosten voor invoering van Recycle-Tarief worden, na positieve besluitvorming ten aanzien van dit richtinggevende plan van aanpak, door HVC in beeld gebracht. Op basis daarvan zullen wij u via de Kadernota 2022 vragen het benodigde budget te reserveren.

Overzicht

In onderstaand kostenstaatje maken we bovenstaande voor u inzichtelijk.

<u>Kosten</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Kosten HVC 2021-2024 (conform DVO 2021)	6.087.095	6.089.308	6.089.308	6.089.308
Programmamanager	80.000			
GFTE cocons				
Totale kosten GFTE cocons	126.656	110.383	110.383	110.383
Resterende 32 ondergrondse containers				
Totale kosten 32 ondergrondse containers	0	305.866	49.271	49.271
Totale raming kosten	6.293.751	6.505.557	6.248.962	6.248.962
<u>Beschikbaar in begroting 2021</u>				
Afvalbudget primaire begroting 2021	6.077.915	6.319.889	6.319.889	6.319.889
Hogere ophaal- en verwerkingskosten 2020 - compensatie	144.000			
Onttrekking aan reserve o.b.v. PvA Grondstoffenbeleidsplan	0	185.668		
Eindafrekening brongescheiden PMD 2017-2019	71.552			
Totaal begroting	6.293.467	6.505.557	6.319.889	6.319.889
Saldo	-284	0	70.927	70.927
<u>Verloop Reserve Reiniging</u>				
Stand 31-12-2020	67.191			

Richtinggevend Plan van Aanpak Grondstoffenbeleid

Dotatie aan reserve reiniging - primaire begroting	270.357			
Stand 31-12-2021	337.548			
Onttrekking aan reserve o.b.v. PvA Grondstoffenbeleidsplan	185.668 -			
Stand 31-12-2022	151.880			